IISALMI-OPAS maahanmuuttajille

Opas Iisalmessa asuville maahanmuuttajille.

Oppaaseen on kerätty tietoja, joita maahanmuuttaja tarvitsee, kun hän aloittaa elämän uudessa maassa. Oppaassa on **asumiseen, työhön, koulutukseen, erilaisiin palveluihin ja harrastustoimintaan liittyvää tietoa**.

Oppaassa on myös eri viranomaisten yhteystietoja.

Opas julkaistaan suomeksi, venäjäksi ja englanniksi. Opas on koottu Vastaanottava Pohjois-Savo -hankkeessa yhteistyössä paikallisten viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Oppaan pohjana on Mikkelin maahanmuuttajien opas, jonka on laatinut Etelä-Savon ammattiopiston Pointti – Maahanmuuttajat työvoimaksi Etelä-Savossa -hankkeen työntekijät.

Vastaanottava Pohjois-Savo -hanke on ESR-rahoitteinen projekti, jossa on mukana 11 Pohjois-Savon kuntaa: Kuopio, Siilinjärvi, Varkaus, Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Varpaisjärvi ja Vieremä. Hankkeessa pyritään kehittämään ja parantamaan kuntien maahanmuuttajille suunnattuja palveluita. Yhtenä tavoitteena on omakielisten neuvonta- ja tietopalveluiden tarjoaminen ja kehittäminen Pohjois-Savon maahanmuuttajille. Neuvontaa on tarjolla Kuopiossa, Varkaudessa ja Iisalmessa sekä tarvittaessa muissa hankekunnissa esim. puhelimen tai sähköpostin välityksellä. Hanke tarjoaa apua ja tukea myös kuntien työntekijöille esim. kokoamalla yhteen maahanmuuttajatyön verkostoja, tuottamalla ja jakamalla monikulttuurisuustyössä avuksi olevia tukimateriaaleja sekä järjestämällä koulutusta. Hanke on alkanut vuonna 2008 ja kestää vuoden 2011 marraskuun loppuun.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto
Vipuvoimaa EU:lta 2007–2013
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Sisältö

1 TERVETULOA IISALMEEN! 4

2 MUUTTO IISALMEEN 5
2.1 Rekisteröityminen maistraatissa 5
2.2 Lupa-asiat 5
2.3 Kela 6
2.4 Pankkitili 6

3 ASUMINEN 7
3.1 Muuttoilmoitus 7
3.2 Vuokra-asunnot 7
3.3 Omistusasunnot 8
3.4 Tärkeää tietoa asumisesta 8

4 LIIKKUMINEN IISALMESSA JA IISALMESTA 10
4.1 Paikallisliikenne 10
4.2 Kaukoliikenne 10

5 SUOMEN KIELEN OPISKELU 11
5.1 Suomen kielen omatoiminen opiskelu 11
5.2 Suomen kielen koulutus 11

6 TYÖ 12
6.1 Työ- ja elinkeinotoimiston palvelut . 12
6.2 Toimintaa työttömille 13
6.3 Oma yritys 13
6.4 Verotus 13

7 VARHAISKASVATUS JA KOULUTUS 14
7.1 Koulujärjestelmä 14
7.2 Päivähoito 14
7.3 Esiopetus 15
7.4 Perusopetus 15
7.5 Opiskelu perusopetuksen jälkeen .. 16
7.6 Toisen asteen koulutus 16
7.6.1 Lukio 16
7.6.2 Ammatillinen koulutus 16
7.7 Korkea-asteen koulutus 18
7.8 OpinOvi -palvelu 18
7.9 Muut koulutusmahdollisuudet 19

8 TERVEYSPALVELUT 20
8.1 Terveyspalvelut Iisalmessa 20
8.2 Hätätapaukset 20
8.3 Ensiapu eli kiireellinen sairaanhoito 20
8.4 Kun sairastut 21
8.5 Hammashuolto 22
8.6 Lääkkeet 22

9 SOSIAALIPALVELUT 23
9.1 Sosiaalipalvelut Iisalmessa 23
9.2 Lasten, perheiden ja aikuisten palvelut 23

10 APUA KRIISITILANTEISSA 24
10.1 Kriisitilanteet 24
10.2 Sosiaalipäivystys 24
10.3 Oikeusaputoimisto 24
10.4 Velkaneuvonta 24

11 VAPAA-AIKA 25
11.1 Nuorisopalvelut 25
11.2 Liikuntapalvelut 25
11.3 Kulttuuri 26

12 SEURAKUNTATOIMINTA 27

Kuva: Iisalmen kaupunki

1 Tervetuloa Iisalmeen!

Iisalmi sijaitsee Ylä-Savossa. Järvien ympäröimässä Iisalmessa on 22 000 asukasta, joista noin 200 on maahanmuuttajia. Iisalmessa asutaan lähellä luontoa ja turvallisesti, hyvien kulkuyhteyksien lähellä. Iisalmesta löytyy myös monipuolisia kaupunki- ja kulttuuripalveluita. Lisätietoa Iisalmesta ja sen tarjoamista palveluista löytyy nettisivuilta **www.iisalmi.fi** suomen ja englannin kielillä.
Tietoa matkailuun liittyvistä asioista saat venäjäksi nettisivuilta **www.iisalmi.ru**. Matkailuneuvonta palvelee suomeksi ja englanniksi Iisalmen kauppahallissa (Kauppakatu 14), joka löytyy torilta, keskellä kaupunkia.

Vastaanottava Pohjois-Savo –ESR-hanke tarjoaa tietoa vasta Suomeen muuttaneille arjen asioista; mistä ja miten saa tietoa asumisesta, päivähoidosta, koulusta, lupamenettelyistä jne. Tietoa on tarjolla Ylä-Savossa suomeksi, venäjäksi, viroksi ja englanniksi, ja se on maksutonta. Maahanmuuttajaneuvojat ovat tavattavissa Iisalmessa (Kauppakatu 24, 74100 Iisalmi) ja hankkeen muissa Ylä-Savon kunnissa tarpeen mukaan. Neuvontaa annetaan syksyyn 2011 asti.

Maahanmuuttajaneuvojat
Kaja Rahkema (suomi, viro, englanti, venäjä)
ja Margarita Titova (suomi, venäjä)
Kauppakatu 24, 74100 Iisalmi
Sähköposti: etunimi.sukunimi@iisalmi.fi
Puh. 044 718 1874 tai 044 718 1873

Lisää tärkeää tietoa Suomessa asumisesta ja elämisestä löydät osoitteesta **www.infopankki.fi**. Infopankki palvelee kaikkiaan viidellätoista kielellä: suomi, ruotsi, englanti, viro, ranska, venäjä, somali, serbokroatia, turkki, arabia, persia, kiina, albania, espanja ja kurdi. Infopankissa olevien linkkien kautta on saatavissa tietoa eri viranomaisten ja järjestöjen palveluista. Sivustosta on hyötyä niin maahanmuuttajille kuin heidän kanssaan työskenteleville.

Infopankista löydät mm.:
- perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista
- Suomessa asumiseen tarvittavista luvista
- asunnon löytämisestä
- suomen kielen opiskelusta
- työstä ja yritystoiminnasta
- opiskelusta
- terveydenhuollosta
- sosiaalipalveluista
- avusta kriisitilanteissa
- kulttuurista ja vapaa-ajan palveluista ja
- yhdistystoiminnasta Suomessa.

A warm welcome
to the heart of
Upper Savo!

2 Muutto Iisalmeen

2.1 REKISTERÖITYMINEN MAISTRAATISSA

Kun muutat Iisalmeen, on tärkeä käydä maistraatissa ilmoittamassa muutostasi ja rekisteröitymässä.
Ilmoittaudu maistraatissa (Poliisitalo, Virrankatu 2) Suomen väestörekisterijärjestelmään. Täytä ja allekirjoita maistraatissa **rekisteröinti-ilmoituslomake** ja tee **muuttoilmoitus**.

Rekisteröinnin jälkeen saat henkilötunnuksen postissa. Henkilötunnus on tärkeä Suomessa, sitä tarvitaan esimerkiksi terveyskeskuksessa, KELA:lla, pankissa ja palkkoja maksettaessa, jotta rahat menisivät oikeille henkilöille.

Ota maistraattiin mukaan:
- Passi
- Oleskelulupa (jos tulet EU/ETA -alueen ulkopuolelta)
- Muut keskeiset dokumentit ja niiden viralliset käännökset (apostille-todistus) (Esim. jos olet naimisissa, tarvitset todistuksen avioliitosta). Jos sinulla on lapsia, tarvitset heidän syntymätodistuksensa).

Iisalmen Maistraatti
Virrankatu 2, 74100 Iisalmi
Puh. 071 875 0211
www.maistraatti.fi

POHJOIS-SAVON MAISTRAATTI

2.2 LUPA-ASIAT

Jos ulkomaalainen haluaa oleskella yli 3 kuukautta Suomessa, hän tarvitsee oleskeluluvan. Oleskelulupaa eivät tarvitse Pohjoismaiden, Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioiden, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset.

EU- tai ETA-maan kansalainen voi oleskella, tehdä työtä, harjoittaa ammattia tai opiskella Suomessa 3 kuukautta ilman erityisiä viranomaisten toimenpiteitä, mutta 3 kuukauden jälkeen oleskeluoikeus täytyy rekisteröidä poliisiasemalla.

Poliisin lupapalvelut (Poliisitalo, Virrankatu 2) hoitaa paikkakunnilla lupa-asioita. Poliisilaitoksella voit myös selvittää onko ajokorttisi voimassa Suomessa.

Lisätietoa oleskeluluvista eri kielillä löytyy osoitteesta **www.migri.fi** sekä poliisin nettisivuilta suomen ja englannin kielillä **www.poliisi.fi**.

Iisalmen poliisiasema
Poliisin lupapalvelut
Virrankatu 2, PL 104
74101 Iisalmi

POLIISI

2.3 KELA

Kansaneläkelaitos (Kela) hoitaa Suomessa asuvien sosiaaliturvaa eri elämäntilanteissa. Suomen sosiaaliturvajärjestelmä perustuu maassa asumiseen. Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta kaikilla Suomessa vakinaisesti asuvilla on oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin.

Kun olet saanut henkilötunnuksen, käy Kansaneläkelaitoksella (Kela, Päiviönkatu 14) ja tarkista oletko oikeutettu Suomen sosiaaliturvaan.

Jos olet oikeutettu Suomen sosiaaliturvaan, Kela lähettää sinulle kotiin **sairausvakuutuskortin** eli **Kela-kortin**. Jokainen Suomessa pysyvästi asuva saa sen ilmaiseksi. Kela-korttia tarvitaan mm. terveyskeskuksessa, sairaalassa, apteekissa, lääkärissä ja hammaslääkärissä.

Lisätietoja Kelan palveluista löydät osoitteesta **www.kela.fi** > **maasta- ja maahanmuutto** suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi.

Kansaneläkelaitos Kela
Päiviönkatu 14, 74100 Iisalmi
www.kela.fi

2.4 PANKKITILI

Suomessa melkein kaikki maksut hoidetaan pankin kautta. Tarvitset siis Suomessa **pankkitilin**. Pankkitiliin voi liittää **pankkiautomaattikortin**, jolla voi nostaa rahaa käteisautomaatista ja maksaa itse laskuja. Suomen lain mukaan pankin pitää voida tunnistaa asiakas. Pankki hyväksyy henkilötodistukseksi voimassa olevan passin ja suomalaisen poliisin antaman pysyvän tai väliaikaisen henkilökortin. Puolisoilla voi olla yhteinen pankkitili tai tilinomistaja voi myös tarvittaessa antaa kirjallisen suostumuksensa tilin käyttöoikeudesta muulle henkilölle.

Pankki tarvitsee seuraavia tietoja tilinavausta varten:
- tilinavaajan ja/tai tilinomistajan nimi
- henkilötodistus
- henkilötunnus
- osoite ja kotipaikka Suomessa.

Pankkeja Iisalmessa:
Säästöpankki Optia
Savonkatu 15
Puh. 029 041 2500

Sampo Pankki Oyj
Pohjolankatu 4
Puh. 010 546 0250

Osuuspankki Iisalmi
Savonkatu 17
Puh. 010 257 1202

Nordea Iisalmi
Kauppakatu 13
Puh. 020 03000

3 Asuminen

3.1 MUUTTOILMOITUS

Jos muutat paikkakunnalta toiselle, tee muuttoilmoitus postissa (Satamakatu 8 A) tai osoitteessa **www.muuttoilmoitus.fi**. Silloin postisi tulee oikeaan osoitteeseen.

Posti
Satamakatu 8 A
74100 Iisalmi
www.posti.fi
lähde: Itella Oyj

Maistraatti
Virrankatu 2
74100 Iisalmi
www.maistraatti.fi

Suomessa ihmiset asuvat vuokra- tai omistusasunnoissa. Vuokrattavana sekä myynnissä olevia asuntoja löydät netistä asunnonvälityssivuilta sekä paikallislehtien ja kiinteistövälittäjien ilmoituksista.

Lisää tietoa asumisesta Iisalmessa saa Iisalmen kaupungin internet-sivuilta **www.iisalmi.fi > palvelut > asuminen suomeksi ja englanniksi.**

3.2 VUOKRA-ASUNNOT

Asuntoja voit vuokrata esimerkiksi kaupungilta, yrityksiltä tai yksityisiltä henkilöiltä. Kun vuokraat asunnon, tee aina kirjallinen vuokrasopimus. Vuokrasopimus voidaan tehdä joko määräajaksi tai toistaiseksi voimassaolevaksi. Vuokrasopimuksessa määritellään huoneiston vuokra ja kuukaudenpäivä, milloin vuokra pitää maksaa.

Vuokranantaja voi vaatia myös vuokratakuun, joka palautetaan tilillesi, kun muutat pois vuokra-asunnosta, mikäli olet hoitanut kaikki asiat kunnolla.

Iisalmessa toimii useita taloyhtiöitä, jotka vuokraavat asuntoja. Iisalmen kaupungin vuokra-asuntoja välittää:

Kiinteistö Oy Petterinkulma
Kirkonsalmentie 12, 74120 Iisalmi
Puh. 0207 439 125
www.petterinkulma.fi

- Petterinkulman vuokra-asuntoa voit hakea myös internetin kautta osoitteesta **www.petterinkulma.fi > asunnon hakeminen**. Sivusto on suomenkielinen. Petterinkulman sivuilta löydät myös asukasopas-videon suomeksi ja englanniksi www.petterinkulma.fi > asukasopas.

Muista muuttoilmoitus aina kun muutat!

3.3 OMISTUSASUNNOT

Iisalmessa on useita asunnonvälitystoimistoja (kiinteistönvälittäjiä), jotka auttavat löytämään sopivan asunnon, jos haluat ostaa asunnon.

Jos haluat rakentaa talon, voit vuokrata tai ostaa sitä varten maata Iisalmen kaupungilta tai yksityiseltä henkilöltä. Rakentamisesta voit kysyä lisää tietoja Iisalmen kaupungin teknisestä virastosta.

Tekninen virasto
Pohjolankatu 14, 74101 Iisalmi
Puh. (vaihde) 017 272 31
Avoinna: ma-pe klo 8.00–15.30

Kiinteistövälittäjien yhteystiedot

Huoneistokeskus
Jofogo Oy, Iisalmi
Kauppakatu 13
74100 Iisalmi
Puh. 017 823 481

Kiinteistömaailma
Pohjolankatu 4
74100 Iisalmi
Puh. 017 279 8932

Kiinteistönvälitys Kortelainen Oy
Savonkatu 15
74100 Iisalmi
Puh. 017 812 344

Ylä-Savon OP- Kiinteistökeskus Oy
Savonkatu 17
74100 Iisalmi
Puh. 010 257 1207

SKV Kiinteistönvälitys
Riistakatu 11
74100 Iisalmi
Puh. 010 228 4944

3.4 TÄRKEÄÄ TIETOA ASUMISESTA

Alla olevaan muuttajan listaan on koottu asiat, jotka pitää muistaa hoitaa, kun muuttaa uuteen asuntoon:

- **sähkösopimuksen** saat, kun soitat sähköyhtiöön ja ilmoitat nimesi sekä uuden osoitteesi. Iisalmessa toimivien sähköyhtiöiden yhteystiedot löydät alta.
- **sähkölamput ja sulakkeet** asukas ostaa ja vaihtaa itse.
- **vuokrasopimukseen** merkitään, kuuluuko vesimaksu vuokraan vai maksatko vesimaksun joka kuukausi erikseen.
- jos sinulla on **televisio**, tarvitset aina tv-luvan. Luvan saat viestintävirastosta. Katso lisätietoja osoitteesta www.tv-maksu.fi
- Suomessa on laki, joka määrää jokaiseen kotiin **palovaroittimen**. Huolehdi siitä, että palovaroitin toimii. Asukkaan tehtävä on vaihtaa palovaroittimen patteri noin kerran vuodessa. Kotivakuutus ei korvaa tulipaloa, jos varoitin on epäkunnossa.
- **kotivakuutuksen** saa vakuutusyhtiöstä. Vakuutusyhtiö auttaa sinua valitsemaan sopivan vakuutuksen. Ota selvää, mitä kotivakuutus asunnossa korvaa.
- **kodinkoneiden (jääkaapin, pakastimen, lieden, liesituulettimen ja pesukoneen)** hoito on asukkaan vastuulla.
- jos haluat asentaa **satelliittiantennin**, tarvitset isännöitsijältä luvan.
- **parveke** on tarkoitettu asukkaan oleskelutilaksi. Parvekkeella ei saa valmistaa tai säilyttää ruokaa.
- **jätteet** laitetaan suljetussa pussissa niille varattuihin säiliöihin.
  - ~ **Myrkylliset aineet, sähköromu ja elektroniikkaromu** ovat ongelmajätettä. Sitä ei voi laittaa taloyhtiön jätesäiliöihin.
  - ~ **Biojäteastia** (ruskea tai vihreä roskasäiliö) on ruokajätettä varten. Sinne ei voi laittaa muovia tai muita roskia.
  - ~ Vie **lehtisäiliöihin** vain sanomalehdet ja mainokset, ei muovia tai muita roskia.
  - ~ **Jätteet** pihalla houkuttelevat lintuja ja muita eläimiä. Eläinten mukana kulke-

vat myös monet taudit. Siksi jätteet laitetaan aina niille varattuihin säiliöihin.

Asukkaiden yhteiset tilat:

- saunavuoron ja saunan avaimen saat, kun teet isännöitsijätoimistossa saunasopimuksen.
- pesutupaan varataan aika etukäteen.
- talon varasto on tarkoitettu tavaroille, joita et tarvitse joka päivä.
- auto jätetään paikalle, joka on varattu autoille. Oman autopaikan voi vuokrata, kun tekee autopaikkasopimuksen isännöitsijän luona.

Sisäasiainministeriön pelastusosaston sivuilta löydät Kodin turvaoppaan http://turvaopas.pelastustoimi.fi/index.html. Oppaassa on tietoa esimerkiksi paloturvallisuudesta ja tapaturmien ehkäisystä.

Yleensä jokaisessa talossa on talotoimikunta, joka on yhteydessä taloyhtiön hallitukseen. Talotoimikunta vie eteenpäin asukkaiden kannanottoja ja toiveita. Jokaisen asukkaan kannattaa osallistua asukaskokouksiin. Siellä voi tulla valituksi asukastoimikuntaan ja päästä sitä kautta vaikuttamaan oman talonsa asioihin. Jos asumisessa ilmenee hankaluuksia, asiasta voi kertoa talotoimikunnalle.

Tutustu Kotilo-hankkeen tuottamiin asumismateriaaleihin (roskien lajitteluohjeet, kokous- ja talkookutsut, siivous, sarjakuvaopastukset pyykkituvan käytöstä ja saunasta) eri kielillä osoitteessa www.pakolaisapu.fi > Suomen pakolaisapu > Pakolaisapu Suomessa > Kotilo > Materiaalipankki.

Vuokran lisäksi asumiseen liittyviä maksuja ovat vesi- ja sähkölaskut. Tarkista, onko vesimaksu mukana vuokrassa. Asuntoon on aina tehtävä sähkösopimus. Voit pyytää tarjoukset suoraan internetistä eri sähköyhtiöiltä ja valita sinulle parhaan vaihtoehdon. Iisalmessa sähkösopimuksen voit tehdä esimerkiksi Savon Voimalle.

Savon Voima
Papinkatu 30, 74120 Iisalmi
Puh. 029 022 3111
www.savonvoima.fi

4 Liikkuminen Iisalmessa ja Iisalmesta

4.1 PAIKALLISLIIKENNE

Iisalmessa kulkee 3 paikallisliikenteen bussilinjaa. Paikallisliikenteen aikataulut löydät suomeksi osoitteesta **www.kuopionliikenne.fi** > **Aikataulut** > **Iisalmen aikataulut**.

Paikallisliikenteen reittioppaan löydät suomeksi samasta osoitteesta.

4.2 KAUKOLIIKENNE

Bussiasemalta (Kauppakatu 18, 74100 Iisalmi) saat tietoa paikallis- ja kaukoliikenteen bussireiteistä ja aikatauluista. Sieltä voit ostaa myös bussilippuja.
Lisätietoa bussiliikenteestä sekä aikatauluista löydät suomeksi, ruotsiksi sekä englanniksi osoitteesta **www.matkahuolto.fi**.

Iisalmessa on myös **rautatieasema**. Tietoja juna-aikatauluista saat rautatieasemalta (Savonkatu 38, 74100 Iisalmi) sekä osoitteesta **www.vr.fi** suomeksi, ruotsiksi, englanniksi sekä venäjäksi. Rautatieasemalta sekä Internetin kautta voit ostaa myös junalippuja.

Lähin **lentokenttä**, Rissala, sijaitsee Siilinjärvellä (Lentokentäntie 275, 70900 Toivala). Rissalaan on matkaa n. 60 kilometriä Iisalmesta.

5 Suomenkielen opiskelu

5.1 SUOMEN KIELEN OMATOIMINEN OPISKELU

Suomen kielen taito auttaa pärjäämään Suomessa. Kieltä voi opiskella monella tavalla.

Iisalmen kirjastosta (Kirkkopuistonkatu 9) voit lainata suomen kielen oppikirjoja tai kasetteja ja opiskella itse kotona. Kuntalaisten tiedonhakuun ja opiskeluun tarkoitettuja, maksuttomia tietokoneita löytyy myös kirjastosta.

Iisalmen kirjasto
Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
Puh. 017 272 3500

Iisalmen kirjaston aukioloajat löydät osoitteesta: www.iisalmi.fi > Palvelut > Kulttuuripalvelut > Kirjasto > Aukioloajat ja yhteystiedot

5.2 SUOMEN KIELEN KOULUTUS

Iisalmessa suomen kielen iltaopetusta järjestää mm. Iisalmen kansalaisopisto (Kirkkopuistonkatu 9). Kaikki voivat osallistua kansalaisopiston kursseille.

Kuopion kesäyliopiston Iisalmen yksikön suomen kielen kursseista kannattaa kysyä kesäyliopistolta (Kirkkopuistonkatu 9)

Jos henkilö on rekisteröity työ- ja elinkeinotoimistossa työnhakijaksi, hänellä on oikeus työvoimapoliittiseen kotoutumiskoulutukseen. Kotoutumiskursseilla opiskellaan suomen kieltä ja tutustutaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään. Kotoutumiskurssit ovat osallistujalle ilmaisia ja opetusta on 35 h viikossa. Lisää tietoja Iisalmen kotoutumiskursseista saa Työ- ja elinkeinotoimistoista (Karjalankatu 3).

Iisalmen kansalaisopisto
Iisalmen kulttuurikeskus
Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
Puh. 017 272 3370
www.iisalmi.fi > Palvelut > Koulutus > Kansalaisopisto

Kuopion kesäyliopisto
Iisalmen kulttuurikeskus
Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
Puh. 044 746 2840
www.uku.fi/kesayliopisto

TE-toimisto
Karjalankatu 3, 74100 Iisalmi
Puh. 010 604 2185
www.mol.fi

Työ- ja elinkeinotoimisto

6 Työ

6.1 TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTON PALVELUT

Iisalmen Työ- ja elinkeinotoimistosta, lyhennettynä TE–toimistosta, (Karjalankatu 3) saat tietoa opiskelumahdollisuuksista sekä lähteistä, mistä voi etsiä työpaikkoja. Jos henkilö on rekisteröity TE-toimistossa työnhakijaksi, hänellä on oikeus kotoutumissuunnitelmaan ja mahdollisuus henkilökohtaiseen neuvontaan sekä työvoimapoliittiseen koulutukseen.

Kuka voi rekisteröityä työnhakijaksi?

- Voit rekisteröityä työnhakijaksi, mikäli oleskelulupasi on:
- pysyvä (P) tai pitkään oleskelleen (P-EY) lupa
- ansiotyöhön myönnetty jatkuvaluonteinen (A) lupa, eikä lupaan liity työnantajaa koskevia rajoituksia
- määräaikainen tilapäinen (B) lupa, mikäli sinulla on oikeus tehdä ansiotyötä eikä lupaan liity työnantajaa koskevia rajoituksia.

Oleskelulupaa koskevan kirjainmerkinnän näet passin oleskelutarrasta.

Ota yhteyttä TE-toimistoon myös silloin, jos olet tullut Suomeen työnhakuun toisesta EU-maasta (ns. kolmen kuukauden työnhakujakso). Ota tuolloin mukaasi lähtömaastasi saamasi lomakkeet (U2 tai E303).

Iisalmen TE–toimistossa palvelua saa englanniksi, ruotsiksi ja espanjaksi Jonkin verran osaamista on myös saksan ja ranskan kielellä. Muille kielille TE-toimisto tarvittaessa hankkii tulkin.

Olet kirjoilla TE-toimistossa siitä päivästä lähtien, kun olet ilmoittautunut henkilökohtaisesti. Sinulle varataan aika omalle työvoimaneuvojalle.

Kun menet aikavarauksellesi, ota mukaan:

- suomen kielelle virallisesti käännetyt työ- ja opintotodistukset
- todistukset suomen kielen kursseista ja muita todistuksia, joilla on merkitystä työpaikan saannin kannalta.

TE-toimistoon pitää ilmoittautua säännöllisin väliajoin, ohjeita saat työvoimaneuvojalta. Muista myös ilmoittaa kaikista muutoksista TE-toimistoon (esim. sairaustapaukset, ulkomaanmatkat ja osoitteenmuutokset). Lisäksi voit kysyä TE-toimistosta ulkomailla suoritetun tutkinnon rinnastamisesta Suomessa.

Jos henkilö on rekisteröity TE-toimistossa työnhakijaksi, hänellä on oikeus työvoimapoliittiseen **kotoutumiskoulutukseen**. Kotoutumiskursseilla opiskellaan suomen kieltä ja tutustutaan suomalaiseen yhteiskuntaan

ja työelämään. Kotoutumiskurssit ovat osallistujalle ilmaisia ja opetusta on 35 h viikossa. Lisää tietoja Iisalmen kotoutumiskursseista saa **Työ- ja elinkeinotoimistoista** (Karjalankatu 3).

Työ- ja elinkeinotoimisto
Karjalankatu 3, 74100 Iisalmi
Puh. 010 604 2185
www.mol.fi

Työ- ja elinkeinotoimisto

Valtakunnallinen Työlinja:
Työlinjan puhelinpalvelusta saat apua suomeksi ja englanniksi työhön, koulutusmahdollisuuksiin, sähköisiin asiointipalveluihin, oleskelulupa-asioihin ja työnantajapalveluihin liittyvissä asioissa. Neuvonta on maksutonta. Puhelinmaksut perii operaattori.

Henkilöasiakkaat:
010 19 4904 (ma-pe klo 8.00–18.00)
Koulutusneuvonta:
010 19 4901 (ma-pe klo 9.00–17.00)
Työttömyysturvaneuvonta:
010 19 4911 (ma-pe klo 9.00–17.00)
Muutosturvaneuvonta:
010 19 4910 (ma-pe klo 9.00–17.00)
Sähköposti: tyolinja@te-toimisto.fi
Työlinjan venäjänkielinen puhelinpalvelu:
Ma-pe klo 12.00–17.00
Puh. 010 194 924 ja 010 607 6710
Sähköposti: trud@te-toimisto.fi

ETAPPI -hanke auttaa myös työnhaussa ja etsii yksilöllisiä työllistymispolkuja työnhakijoille. Etappi tarjoaa mm. tietoa työpaikoista, koulutusta ja työharjoittelumahdollisuuksia.

ETAPPI -hanke
Kauppakatu 24, 74100 Iisalmi
www.etappi.eu

6.2 TOIMINTAA TYÖTTÖMILLE

Jos olet työtön, voit osallistua työttömien yhdistyksen toimintaan. Työttömien yhdistys järjestää kursseja, retkiä, tapahtumia ja muuta mukavaa.

Iisalmen työttömät ry
Kunnankatu 6, 74120 Iisalmi
http://personal.inet.fi/koti/iisalmen.tyottomat/

6.3 OMA YRITYS

Yksi tapa työllistyä on perustaa oma yritys. Tarkempia tietoja yrityksen perustamisesta saat mm. TE-toimistosta (Karjalankatu 3) sekä Ylä-Savon Kehitys Oy:n yritysneuvojalta (Kankaankatu 1 A 6), joka voi auttaa yrityksen perustamiseen, yrityksen talouteen, lainsäädäntöön ja lupa-asioihin liittyvissä asioissa.

Yritysneuvoja
Kankaankatu 1 A 6, 74100 Iisalmi
Puh. 0207 434 090

Työ- ja elinkeinotoimisto
Karjalankatu 3, 74100 Iisalmi
Puh. 010 19 4368
www.mol.fi

6.4 VEROTUS

Kun aloitat Suomessa työt, tarvitset verokortin. Verokortin saat Iisalmen verotoimistosta ja se tulee toimittaa työnantajalle.

Lisätietoa veroasioista löydät netistä suomeksi **www.vero.fi** ja englanniksi **www.vero.fi/english**

Pohjois-Savon verotoimisto
Iisalmen toimipiste
Luuniemenkatu 3, 74101 Iisalmi
Puh. 017 153 7811

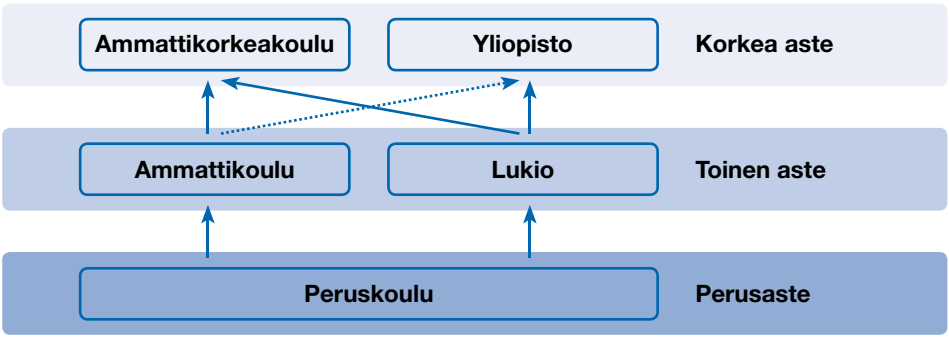
Muista myös hankkia pankkitili palkanmaksua varten! Suomessa palkka maksetaan tilille, ei käteisenä.

Suomessa on yleinen oppivelvol-

7 Varhaiskasvatus ja koulutus

7.1 KOULUJÄRJESTELMÄ

lisuus. Se tarkoittaa, että täytyy käydä peruskoulua 9 luokkaa. Peruskoulussa opetus, ruoka ja oppimateriaalit ovat ilmaisia.

Suomalaiset ovat oppivelvollisia 7–16 -vuotiaina. Suomessa pysyvästi asuvilla ulkomaalaisilla lapsilla on myös oppivelvollisuus. Kunnat huolehtivat siitä, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus käydä koulua.

7.2 PÄIVÄHOITO

Tietoa Suomen päivähoitojärjestelmästä löytyy Infopankin sivuilta www.infopankki.fi > Sosiaalipalvelut > Lapset ja nuoret.

Kunnassa asuvilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus päivähoitoon. Päivähoidon tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä tiiviissä yhteistyössä kodin kanssa. Päivähoidossa opetellaan mm. ryhmässä toimimista sekä tuetaan leikkien kautta lapsen valmiuksien kehittymistä, jolloin myös lapsen suomen kielen taidot vahvistuvat.

Päivähoitoa annetaan perheen tarpeen mukaan osa- tai kokopäivähoitona. Iisalmessa

toimii kunnallisia päiväkoteja, ryhmäperhepäiväkoteja sekä omassa kodissa töitä tekeviä perhepäivähoitajia. Jos vanhempien työt ajoittuvat iltaan tai viikonloppuun, on mahdollista saada päivähoitopaikka näille ajoille.

Päivähoidossa tehdään lapselle yhdessä vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelma, jonka toteutumista seurataan ja tarkistetaan vähintään kerran vuodessa.

Päivähoitomaksu määräytyy vanhempien tulojen perusteella valtakunnallisten perusteiden mukaisesti (Asiakasmaksulaki). Päivähoidossa tarjotaan maksuton ruokailu (aamiainen, lounas, välipala).

Päivähoitopaikkaa voi tiedustella:

Päivähoidon toimisto- ja hallintopalvelut
Päivähoidon johtaja
Kulttuurikeskus
Riistakatu 13
Puh. 040 543 4982

Perhepäivähoidon ohjaajat
Puh. 040 708 6301
Puh. 040 549 4393
Kirkkopuistonkatu 9

Lisätietoja Iisalmen kaupungin nettisivuilta: www.iisalmi.fi > Palvelut > Koulutus > Päivähoito

7.3 ESIOPETUS

Esiopetus on kuusivuotiaille, vuosi ennen oppivelvollisuuden alkamista tarjottavaa suunnitelmallista opetus- ja kasvatustyötä.

Esiopetusta järjestetään kaikille halukkaille 6-vuotiaille lapsille ennen koulun alkua. Esiopetuksen tavoite on valmistaa lapsia koulua varten. Esiopetus on ilmaista.

Esiopetusta annetaan Iisalmessa päiväkodeissa ja erillisissä esiopetusryhmissä sekä yhdysluokissa.

Esiopetuspaikkaa voi tiedustella, kuten muutakin päivähoitopaikkaa, päivähoidon toimisto- ja hallintopalveluista.

Päivähoidon toimisto- ja hallintopalvelut
Päivähoidon johtaja
Riistakatu 13
Puh: 040 543 4982

7.4 PERUSOPETUS

Suomessa lapset aloittavat peruskoulun yleensä sen vuoden elokuussa, kun täyttävät 7 vuotta. Kaikilla alle 16-vuotiailla kunnassa asuvilla lapsilla on oikeus perusopetukseen. Iisalmessa perusopetusta annetaan 12 koulussa.

Perusopetukseen täytyy ilmoittautua. Lapsi voidaan ilmoittaa perusopetukseen joko henkilökohtaisesti koululla, jonne lapsi halutaan opiskelemaan, puhelimitse virka-aikana koulun rehtorille/kansliaan tai nettilomakkeella, joka löytyy suomeksi osoitteesta www.iisalmi.fi > Koulutus > Yleisimmät kysymykset > Koulunkäynnin aloittaminen.

Tarkempia tietoja saat sivistyspalvelukeskuksen toimistosta (Riistakatu 13, puh. 017 272 3365) ja kouluilta sekä osoitteesta www.iisalmi.fi > Palvelut > Koulutus > Perusopetus.

Perusopetukseen valmistava opetus

Jos maahanmuuttajalapsen suomen kielen taito on vielä heikko, lapsen peruskoulun aloitusta voidaan lykätä hakemuksesta vuodella. Lapsi voi siinä tapauksessa jatkaa päiväkodissa tai saada perusopetukseen valmistavaa opetusta. Valmistava opetus kestää

yhden lukuvuoden. Sinä aikana oppilaalle annetaan opetusta suomen tai ruotsin kielessä ja perusopetuksen oppiaineissa. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas jatkaa opiskelua tavallisella luokalla.

Maahanmuuttajalapsille voidaan Iisalmessa antaa valmistavan opetuksen lisäksi oman äidinkielen tai vieraan kielen ylläpitämiseen tähtäävää opetusta sekä maahanmuuttajien tukiopetusta. Lisätietoja sivistyspalvelutoimistosta

Sivistyspalvelutoimisto
Riistakatu13, 74100 Iisalmi
Puh. 017 272 3365 tai 040 830 920

7.5 OPISKELU PERUSOPETUKSEN JÄLKEEN

Peruskoulun viimeisellä luokalla haetaan yleensä jatko-opintoihin. Oppilas voi myös hakea keväällä yhteishaussa joko ammatillisiin opintoihin tai lukioon. Myös aikuiset voivat opiskella lukiossa sekä suorittaa ammatillisen tutkinnon ammatillisessa oppilaitoksessa.

Jos nuori ei vielä peruskoulun jälkeen tiedä, mihin haluaisi hakeutua opiskelemaan tai haluaa korottaa peruskoulun numeroita, voi hän hakeutua ns. 10-luokalle. Iisalmen lähellä 10-luokalle voi hakea opiskelemaan Portaanpään Opistoon Lapinlahdelle.

Portaanpään opisto
Portaanpääntie 63, 73100 Lapinlahti
Puh. 017 272 0900
www.portaanpaa.fi

7.6 TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Toisen asteen koulutus sisältää lukiot ja ammatilliset oppilaitokset. Toisen asteen kouluissa opetus ja ruoka ovat ilmaisia, mutta oppikirjat täytyy maksaa itse. Toisen asteen koulutukseen haetaan valtakunnallisen yhteishaun kautta. Yleiset yhteishakuajat ovat keväällä ja syksyllä, mutta voit hakea joihinkin opintoihin myös muina aikoina. Katso lisätietoja Infopankin osoitteesta www.infopankki.fi > Koulutus > Ammatilliset oppilaitokset ja lukiot

7.6.1 LUKIO

Lukio on yleissivistävä koulu. Lukion lopussa on mahdollisuus suorittaa ylioppilastutkinto (ylioppilaskirjoitukset). Lukiosta ei saa ammattia, mutta sieltä saa paljon yleistietoa eri asioista. Lukioon voi hakea henkilö, jolla on peruskoulun päättötodistus.

Iisalmessa toimii kaksi lukiota (Haukiniemenkatu 12). Iisalmen lyseon lukiossa opiskellaan päivällä ja Iisalmen aikuislukiossa opiskellaan illalla.

Lisää tietoa Iisalmen lukioista löytyy suomeksi sivuilta www.iisalmi.fi > Palvelut > Koulutus > Lukiokoulutus ja englanniksi www.iisalmi.fi > In English > Studying > Iisalmi high school . Edellä mainitulta sivulta löydät myös Lyseon lukion englanninkielisen opiskeluoppaan.

7.6.2 AMMATILLINEN KOULUTUS

Iisalmessa Ylä-Savon ammattiopisto sekä Savon ammatti- ja aikuisopisto tarjoavat ammatillista koulutusta.

Ylä-Savon ammattiopistossa (Aseveli katu 4 ja Yrittäjäntie 23) sekä nuoret että aikuiset voivat opiskella useaan eri ammattiin. Ylä-Savon ammattiopistossa järjestetään ammatillista peruskoulutusta, valmentavaa ja kuntouttavaa koulutusta ja ohjausta sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta. Maahanmuuttajille tarkoitettua ammatilliseen peruskoulutuk-

seen ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta ei järjestetä.

Opiskelupaikkaa Ylä-Savon ammattiopiston ammatillista perustutkintoa tekemään haetaan ensisijaisesti yhteishaun ja yhteishaun täydennyshaun kautta. Hakija voi hakea opiskelupaikkaa yhteishaussa myös joustavasti eli vedoten henkilökohtaisiin syihinsä tulla valituksi opiskelijaksi ilman pisteytykseen perustuvaa paremmuusjärjestystä. Yhteishaussa hakijan tulee merkitä sähköiseen hakemukseen kohta ”haen joustavassa haussa”. Hakijan tulee postittaa kirjallinen hakemus mahdollisine liitteineen suoraan oppilaitokseen määräajassa.

Ammatillisen peruskoulutuksen kesto on 3 vuotta (120 ov). Ammattiopistossa voi myös suorittaa lyhyempiä koulutuksia sekä opiskella esimerkiksi oppisopimuskoulutuksessa. Ylä-Savon ammattiopistossa voit opiskella esimerkiksi rakennusalan perustutkinnon (esim. talonrakentaja), hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinnon (esim. kokki) tai maatalousalan perustutkinnon (esim. eläintenhoitaja).

Hakija, jonka äidinkieli ei ole suomi, kutsutaan Ylä-Savo ammattiopistoon haastatteluun ja kielikokeeseen. Tällä pyritään varmistamaan hakijan valmius opiskella suomenkielisissä opinnoissa.

Yhteishakuun kuulumattomiin valmentavaan ja kuntouttavaan koulutukseen ja ohjaukseen sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaan ja valmistavaan koulutukseen haetaan erillisellä Ylä-Savon ammattiopistolle palautettavalla kirjallisella hakemuksella.

Lisätietoa koulutusmahdollisuuksista löytyy suomeksi ja englanniksi sivulta www.ysao.fi

Ylä-Savon ammattiopisto

Asevelikatu 4, 74100 Iisalmi
Johtava opinto-ohjaaja
Puh. 017 272 5211 / 0400 791 029
Opinto-ohjaaja
Puh. 0400 793 146
Opintotoimisto
Puh. 017 272 5288

OPPISOPIMUSKOULUTUS

Oppisopimuskoulutus on joustava, yksilöllinen ja käytännönläheinen koulutusmuoto, joka perustuu opiskelijan ja työnantajan väliseen määräaikaiseen työsopimukseen, voimassa olevaan työsuhteeseen tai yrittäjyyteen. Keskeisenä oppimisympäristönä on toiminta omassa työyhteisössä. Tätä oppimista täydennetään tietopuolisella koulutuksella oppilaitoksessa. Tutkinto suoritetaan antamalla osaamisesta hyväksytyt työtoimintanäytöt.

Oppisopimuksella voi suorittaa kaikki ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Ammatillisissa perustutkinnoissa osoitetaan alan perustehtävien hallinta, ammattitutkinnoissa alan ammattityöntekijältä edellytettävä ammattitaito ja erikoisammattitutkinnoissa alan vaativimpien työtehtävien hallinta.

Alkuun pääset ottamalla yhteyttä oppisopimustoimistoon (Asevelikatu 4, puh. 017 272 5465) tai tutustumalla internetsivuihin **www.ysao.fi/oppisopimus**

Ylä-Savon ammattiopistossa aikuiset voivat opiskella n. 50 tutkintoa, sisältäen perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja.

Aikuiskoulutuksen puolella on mahdollisuus

opiskella esimerkiksi matkailualan, ravitsemisalan, maatilatalousalan, puhdistuspalvelualan, rakennusalan, kuljetusalan ja kaupanalan koulutuksissa. Aikuiskoulutuksen puolella voi opiskella myös lyhyissä koulutuksissa uusia tietoja ja taitoja, kuten tietojenkäsittelyä tai kieliä.

Tietoa koulutuksista ja ohjeet miten voi hakea koulutuksiin löytyy internet-sivulta www.ysao.fi/koulutuskalenteri

Ylä-Savon ammattiopisto/ aikuisopiskelu
Yrittäjäntie 23, 74130 Iisalmi
Opintosihteeri
Puh. 017 272 5508
www.ysao.fi

Savon ammatti- ja aikuisopiston (SAKKY) Iisalmen toimipaikassa (Asevelikatu 24) sekä nuoret että aikuiset voivat opiskella ammatillisia perustutkintoja sekä muita koulutuksia.

Nuorisoasteen koulutuksessa voit opiskella esimerkiksi:
- Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alaa (merkonomi)
- Luonnontieteiden alaa (datanomi)
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alaa (lähihoitaja)

Aikuiskoulutuksessa voi täydentää ammattitaitoa lyhytkurssein, tutkinnon osia suorittamalla tai voit valmistua ammattiin oppisopimuskoulutuksella, työvoimakoulutuksella tai perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoilla.
Lisätietoja koulutusmahdollisuuksista löytyy suomeksi, englanniksi ja saksaksi www.sakky.fi.

Savon ammatti- ja aikuisopisto (SAKKY)
Asevelikatu 24, 74100 Iisalmi
Puh. 017 214 8883
www.sakky.fi

7.7 KORKEA-ASTEEN KOULUTUS

Korkea-asteen koulutus sisältää ammattikorkeakoulut ja yliopistot. Korkeakouluun voi hakea lähtömaan tai Suomessa suoritetulla ammatillisella tutkintotodistuksella tai suomalaista lukion päästötodistusta vastaavalla todistuksella. Iisalmessa voi opiskella ammattikorkeakoulussa. Iisalmessa ei ole yliopistoa. Lähin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, sijaitsee Kuopiossa (n. 80 km Iisalmesta).

Savonia-ammattikorkeakoulun Iisalmen kampuksella voit opiskella agrologiksi, sairaanhoitajaksi ja sosionomiksi. Koulutusohjelmien opetuskielenä on suomi. Opiskelemaan pääsyn edellytyksenä on hyväksytysti suoritettu suomenkielinen valintakoe.

Savonia-ammattikorkeakoulu
PL 72 (Haukisaarentie 2), 74130 Iisalmi
www.savonia.fi

7.8 OPINOVI-PALVELU

Pohjois-Savon alueella toimii OpinOvi -palvelu, joka auttaa aikuisia kaikissa opiskeluun liittyvissä asioissa.

OpinOvi kertoo esimerkiksi alueen koulutustarjonnasta, opintojen rahoituksesta tai asumisesta opintojen aikana.

OPINOVI-PALVELU/
Ylä-Savon ammattiopisto
Yrittäjäntie 23, 74130 Iisalmi
www.akkuna.eu

Ajanvaraukset:
ohjaajat@akkuna.eu
Puh. 0400 793 025

7.9 MUUT KOULUTUS-

MAHDOLLISUUDET

Iisalmen kansalaisopistossa voit opiskella kaikille avoimilla kursseilla erilaisia kieliä, esimerkiksi suomen kieltä, taideaineita, käsitöitä, musiikkia ja tietotekniikkaa. Kurssit ovat yleensä maksullisia ja alkavat syksyllä.

Kansalaisopiston kurssit ovat opinto-ohjelmassa, jonka voit lukea suomeksi internetissä osoitteessa **www.iisalmi.fi > Palvelut > Koulutus > Kansalaisopisto**. Sieltä voit valita kurssit, joille haluat osallistua ja tehdä ilmoittautumisen. Ilmoittautumisen voit tehdä kohdassa **internet-ilmoittautuminen**. Kurssille ilmoittautumisen voit tehdä myös kansalaisopiston toimistossa. Kansalaisopiston toimisto sijaitsee Kulttuurikeskuksen 2. kerroksessa.

Iisalmen kansalaisopisto
Kulttuurikeskus
Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
Puh. 017 272 3370
www.iisalmi.fi > Palvelut > Koulutus > Kansalaisopisto

Kuopion kesäyliopisto Iisalmen toimipaikka järjestää ympäri vuoden kaikille avointa yliopisto-opetusta sekä ammatillista täydennyskoulutusta juridiikan, kasvatus- ja opetusalan sekä sosiaali- ja terveysalan henkilöstölle ja esimiestehtävissä toimiville.

Lisäksi järjestetään koulutusta työyhteisön kehittämiseen ja työhyvinvointiin liittyvistä teemoista. Kunnille, yrityksille ja organisaatioille järjestetään myös tilauskoulutusta. Yleissivistävään koulutustarjontaan kuuluvat mm. kielikurssit, yleisöluennot sekä ikääntyvien yliopiston luennot.

Kursseille ilmoittaudutaan **www.uku.fi/kesayliopisto** -sivun kautta. Elokuussa ilmestyvässä ohjelmassa on koulutuksista tarkemmin. Koulutukset ovat maksullisia.

Kuopion kesäyliopiston
Iisalmen toimipaikka
Iisalmen kulttuurikeskus
Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
www.uku.fi/kesayliopisto

Kesäyliopiston sihteeri,
puh. 044 746 2851
Kesäyliopiston toimistosihteeri,
puh. 044 746 2852

8.1 TERVEYSPALVELUT IISALMESSA

8 Terveyspalvelut

Terveyspalveluita saat terveyskeskuksesta, sairaalasta ja yksityisiltä lääkäriasemilta. Iisalmen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista vastaa Ylä-Savon SOTE -kuntayhtymä www.ylasavonsote.fi.

8.2 HÄTÄTAPAUKSET

Hätätapaus on kiireellinen, todellinen vaaratilanne, jolloin henki, terveys, omaisuus tai ympäristö on vaarassa.

Myös ambulanssi tilataan

Hätätapauksissa soita aina hätänumeroon 112

(palvelua suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi)

hätänumerosta 112.

Jos joudut soittamaan hätänumeroon, kerro puhelimessa:

- Oma nimesi
- Mahdollisimman tarkka katuosoite ja kaupunki
- Mikä on hätänä, miksi tarvitset nopeasti apua
- Vastaa sinulle esitettyihin kysymyksiin ja toimi annettujen ohjeiden mukaan
- Lopeta puhelu vasta, kun saat siihen luvan

Hätäkeskuslaitoksen internet-sivut: **www.112.fi.** Sivuilla on esittely hätäkeskuslaitoksen toiminnasta (Näin käytät hätänumeroa 112 Suomessa) seuraavilla kielillä: englanti, ruotsi, saksa, suomi, ranska, saame, venäjä ja viro.

8.3 ENSIAPU ELI KIIREELLINEN SAIRAANHOITO

Ensiapua voit saada sairaalassa ympäri vuorokauden kiireellisissä tapauksissa.

Ympärivuorokautinen päivystys on tarkoitettu kiireellistä ensiapua vaativille potilaille tapauksissa, jolloin hoito on aloitettava heti tilanteen vakavuuden vuoksi. Päivystysvastaanotolla hoidetaan esimerkiksi äkillisesti vakavasti sairastuneita tai tapaturmissa loukkaantu-

neita potilaita.

Päivystysvastaanotolle ei ole ajanvarausta, vaan päivystykseen hakeutuvien potilaiden hoito toteutetaan hoidon kiireellisyysarvion mukaisessa järjestyksessä.

Äkillisissä, vakavissa sairastapauksissa voit hakeutua suoraan päivystysvastaanotolle Iisalmen sairaalan ensiapuun (Riistakatu 21–23, 74120 Iisalmi).

8.4 KUN SAIRASTUT

Kun sairastut äkillisesti, mutta et tarvitse kiireellistä ensiapua, soita jos mahdollista, ennen päivystykseen tuloa ensin terveyskeskuksen sairaanhoitajan puhelinneuvontaan.

Terveyskeskuksen sairaanhoitajan puhelinneuvonta on avoinna

Ma-to	8.00–20.00
Pe	8.00–15.30

Puh. 017 272 4224
Muina aikoina puh. 017 272 2346 (Iisalmen sairaalan yhteispäivystyksen puhelinneuvonta)

Puhelinneuvonnan sairaanhoitaja tekee hoidon tarpeen arvioinnin ja ohjaa sinut esimerkiksi Iisalmen terveysaseman päivystysvastaanotolle (Meijerikatu 2, 74120 Iisalmi).

Iisalmen terveysaseman päivystysvastaanotto on tarkoitettu äkillisesti sairastuneille päivystyspotilaille, jotka eivät tarvitse kiireellistä ensiapua tai tarkkailua. Päivystysvastaanotolla hoidettavia avuntarpeita voivat olla esimerkiksi korvatulehdus, nuha, yskä, silmätulehdus, selkäsärky, allergiaoireilu, ihottumat, sukupuolitautiepäilyt ja gynekologiset vaivat.

Terveysaseman päivystysvastaanotto on avoinna:

Ma-to	8.00–20.00
Pe	8.00–15.30

Maksut

Päivystysvastaanotolla käynti on ilmaista alle 18-vuotiaille Suomen kansalaisille. Aikuisten päivystysvastaanottokäynneistä peritään maksu. Hoitajavastaanottokäynti on potilaalle ilmainen.

Akuuttityöryhmä
Akuuttityöryhmässä työskentelee lääkäri, psykologi, kolme psykiatrista sairaanhoitajaa ja osa-aikaisesti palveluohjaaja. Työryhmä sijaitsee Koljonvirran sairaalan yhteydessä.

Akuuttityöryhmän tehtävänä on vastata väestön psyykkisen avun tarpeeseen, jossa avun tarve on 1–7 vuorokauden sisällä (kiireellisyysluokka I). Näitä ovat erilaiset akuutit psyykkiset kriisit, jotka uhkaavat mielenterveyttä tai normaalia toimintakykyä.

Puh. 040 761 4400 vastaa ympärivuorokautisesti.

Mielenterveys- ja päihdeyksikkö
Päihdeyksikkö on 10-paikkainen osasto, joka tuottaa katkaisuhoito- ja kuntoutuspalveluja Ylä-Savon kuntayhtymän alueen päihdepotilaille. Hoidon tavoitteena on potilaan psyykkisen ja fyysisen voinnin koheneminen, elämäntilanteen kartoittaminen ja tarpeenmukaisen jatkohoidon suunnittelu. Hoitoon voi tulla ilman lähetettä.

Koljonvirran sairaala
Ouluntie 217, 74160 Iisalmi
Puh. kanslia 017 272 2026
Puh. potilaat 017 272 2064

Nuorten päihde- ja huumepysäkki Stoppi
Stoppi on Iisalmen kaupungin ylläpitämä nuorten päihteiden käyttäjien matalakynnyksinen lääkkeetön päihdeyksikkö iisalmelaisille nuorille ja heidän läheisilleen.

Nuorten päihde- ja

huumepysäkki Stoppi
Pohjolankatu 7, 74100 Iisalmi
Avoinna: Ma, ti, to klo 9.00–16.00
Ke 12.00–18.00
Pe 9.00–12.00
Tarvittaessa muina aikoina sovitusti. Päihdetyöntekijä puh. 040 5434 944

8.5 HAMMASHUOLTO

Kunta järjestää hammashuollonpalveluita kaikille kuntalaisille. Hoito on maksutonta alle 18-vuotiaille, muilta peritään asetuksen mukaiset maksut.

Ajan peruuttaminen
Jos et pääse varaamallesi vastaanottoajalle, peru se viimeistään edellisenä arkipäivänä puhelimitse. Peruttamattomasta käynnistä peritään maksu.

Hammashuolto
Meijerikatu 2, 74100 Iisalmi
Avoinna ma-pe klo 7.30–15.15
Puh. toimisto 017 272 4400

8.6 LÄÄKKEET

Lääkkeitä voit ostaa apteekista. Joitakin lääkkeitä varten tarvitaan resepti, jonka kirjoittaa lääkäri. Joitakin lääkkeitä voit ostaa ilman reseptiä.

Jos saat lääkäriltä lääkereseptin, mene apteekkiin ja ota mukaan resepti ja Kela-kortti. Kun näytät Kela-kortin, niin saat lääkkeen halvemmalla. Ilman reseptiä ostettavista lääkkeistä ei saa alennusta Kela-kortilla.

Iisalmen I apteekki
Savonkatu 15, 74100 Iisalmi
Avoinna joka päivä klo 8.00–21.00
www.iisalmenapteekki.fi

Kirkkopuiston apteekki
Kirkkopuistonkatu 17, 74100 Iisalmi
Katso aukioloajat:
www.kirkkopuistonapteekki.fi

Savipellon apteekki
Parkatintie 2, 74120 Iisalmi
Aukioloajat: ma-pe klo 9.00–20.00
la klo 9.00–18.00

9.1 SOSIAALIPALVELUT IISALMESSA

9 Sosiaalipalvelut

Eri elämätilanteissa voit saada apua sosiaalipalveluista. Sosiaalityön ammattilaiset auttavat, neuvovat, ohjaavat ja tukevat erilaisissa sosiaalisissa ja taloudellisissa ongelmissa. Sosiaalityöntekijät ylläpitävät ja edistävät yksilöiden ja perheen turvallisuutta ja arjessa jaksamista. Iisalmesta löytyy sosiaalipalveluita lasten ja nuorten palveluista, perheasioissa, vammaispalveluista sekä ikäihmisten palveluista.

Sosiaalipalvelut
PL 10 (Kankaankatu 1 B 1), 74101 Iisalmi
Puh. 017 272 3360 (neuvonta)
www.ylasavonsote.fi

9.2 LASTEN, PERHEIDEN JA AIKUISTEN PALVELUT

Jos perheenne tarvitsee ohjausta tai neuvontaa erilaisissa elämäntilanteissa, voit kysyä sosiaalityöntekijältä apua. Yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa voitte miettiä, minkälaista apua teidän perheenne tarvitsee:

- taloudellista tukea
- lasten päivähoitoa, kodinhoitoapua
- lasten lomatoimintaa
- pari- ja perhekriisien selvittelyä
- perheneuvolan apua lasten kasvatusongelmissa

Lasten, perheiden ja aikuisten palvelut
Kankaankatu 1, 74120 Iisalmi
Puh. 017 272 3360 (neuvonta)

Junailijan perhekeskus tarjoaa mm. ohjattua vertaisryhmätoimintaa kotona hoidossa oleville lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Junailijan perhekeskus
Eteläinen puistoraitti 2, 74100 Iisalmi
Puh. 017 272 3456

Perheen talo -yhteistyö järjestää lapsille, nuorille ja lapsiperheille erilaista toimintaa.

Perheen talo -yhteistyö
Pohjolankatu 9, 74100 Iisalmi
Puh. 040 743 1773
www.perheentalo.fi

Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry tarjoaa erilaisia perhe-palveluita, kuten esim. tapaamispaikka- ja yökylätoimintaa.

Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry
Karjalankatu 34 A, 74120 Iisalmi
Puh. 017 272 3284
www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/yla-savon_ensi-ja_turvakotiyhdi/

Ylä-Savon Ensi- ja turvakodin tiloissa kokoontuu kerran kuukaudessa ryhmä MoniNaiset, joka on tarkoitettu maahanmuuttajanaisille.

MoniNaiset
Karjalankatu 34 A, 74120 Iisalmi
Puh. 017 272 3284

10.1 KRIISITILANTEET

10 Apua kriisitilanteissa

Kriisitilanteet ovat yllättäviä tapahtumia. Kriisi voi olla esimerkiksi vakava sairaus, ero tai omaisen kuolema, työttömyys, onnettomuus, huumeiden käyttö tai muu ennalta arvaamaton tilanne, joka tuntuu uhkaavalta.
Infopankin Kriisitilanteet -sivuilta löydät tietoa erilaisista kriisitilanteista ja paikoista, joista saat apua www.infopankki.fi > Kriisitilanteet

10.2 SOSIAALIPÄIVYSTYS

Sosiaalipäivystys auttaa tilanteissa, joissa tarvitaan äkillistä sosiaalityötä. Äkillistä sosiaalityötä tarvitsevia tilanteita voivat olla esimerkiksi perheväkivalta, lastensuojelun tarve tai vanhuksen äkillisesti heikkenevä kunto.

Sosiaalipäivystykseen saa yhteyden:
Viikonloppuisin (pe klo 16.00 – ma klo 8.00)
Arki-iltoina (ma-to klo 16.00–22.00) sekä juhlapyhinä seuraavista kahdesta numerosta:
040 830 2618 (sosiaalipäivystäjä)
040 830 2619 (sosiaalipäivystäjä)

Arkisin (ma-pe klo 22.00–8.00) sosiaalipäivystys hoidetaan ns. varallaolona kuntien sosiaalityöntekijöiden toimesta. Tällöin yhteyden saa soittamalla yleiseen hätänumeroon puh. 112. (suomi, ruotsi, englanti).

Ilmoituksen lastensuojeluntarpeesta voi tehdä:
Ma-pe klo 8.00–15.30, päivystävä sosiaalityöntekijä puh. 040 543 4935.
Muina aikoina kiireelliset asiat (esim. lastensuojelu) ilmoitetaan hätäkeskukseen: Yleinen hätänumero puh. 112 (suomi, ruotsi, englanti).

10.3 OIKEUSAPUTOIMISTO

Voit saada puolueetonta oikeusapua asioihin, jotka liittyvät esimerkiksi avioeroon, rikoksiin tai väkivaltaan. Tarkista, voitko saada oikeusavun ilmaiseksi.

Iisalmen oikeusaputoimisto
Pohjolankatu 6 A, 74100 Iisalmi
Puh. 010 366 1080
www.oikeus.fi/6229.htm

10.4 VELKANEUVONTA

Jos sinulla on taloudellisia vaikeuksia (esim. laskut maksamatta ja ulosotossa), niin voit saada apua velkaneuvonnasta.

Iisalmen kaupungin talous- ja velkaneuvonta
Kankaankatu 1 B 1, 74120 Iisalmi
Puh. 040 830 4362
Soittoaika ma-pe klo 13.00–14.00

11.1 NUORISOPALVELUT

11 Vapaa-aika

Suomessa nuorisotyö kuuluu kunnan tehtäviin. Nuorisotyöstä vastaavat nuorisotyön ammattilaiset ja sitä toteuttavat kunnat, nuorisotyötä tekevät järjestöt sekä seurakunnat. Nuorisotyön tehtävä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvuja elinoloja.

Iisalmessa kunnallista nuorisotyötä toteuttaa Iisalmen vapaa-aikapalvelukeskus. Iisalmessa nuorisotyön toiminta on suunnattu pääasiassa yli 13-vuotiaille.

Iisalmessa on kolme nuorisotilaa:

- Iisalmen nuorisotalo sijaitsee kaupungin keskustassa (Kirkkopuistonkatu 25, 74100 Iisalmi). Nuorisotaloa kutsutaan nimellä Nuokkari. Nuokkari on avoinna mato klo 15.00–20.00. Nuokkarin alakerrassa on tarjolla bänditiloja, joita aloittelevat bändit voivat vuokrata. Lisätietoja nuoriso-ohjaajalta puh. 040 8302 666.
- Kangaslammin nuorisotupa on Kangaslammin koulun vieressä (Pajukatu 1, 74130 Iisalmi).
- Peltosalmella nuorisotyö järjestää toimintaa seurakunnan kerhotiloissa (Asuntopolku 4, 74510 Peltosalmi).

Iisalmen kaupungin nuorisotyö tarjoaa myös muuta toimintaa: bändi-iltoja, diskoja, retkiä ja muita tapahtumia.

Nuorisotyö auttaa myös nuoria kesätyön saannissa. Kesätyötoiminnasta saa lisää tietoa netistä www.iisalmi.fi > Palvelut > Nuorisotyö > Kesätyötoiminta tai työsuunnittelijalta puh. 040 8302 638.

Nuorisotyö tekee myös yhteistyötä koulujen kanssa olemalla mukana koulujen teemapäivissä ja järjestämällä esimerkiksi päihde- ja seksuaalikasvatukseen liittyviä teematapahtumia.

Iisalmen nuorisotalo
Kirkkopuistonkatu 25, 74100 Iisalmi
Johtava nuoriso-ohjaaja puh. 040 5454 546
www.iisalmi.fi > Palvelut > Nuorisotyö

11.2 LIIKUNTAPALVELUT

Iisalmessa voit harrastaa monia urheilulajeja, kuten esimerkiksi jalkapalloa, judoa, lentopalloa, nyrkkeilyä ja pesäpalloa. Katso lisää www.iisalmi.fi > Palvelut > Liikuntapalvelut.

Iisalmessa on yli 50 erilaista urheilu- ja nuorisojärjestöä, jotka tarjoavat monipuoliset puitteet harrastaa kaikille sopivaa toimintaa ja liikuntaa ikään ja kuntoon katsomatta. Li-

sätietoa Iisalmessa toimivista urheiluseuroista saat suomeksi osoitteesta www.iisalmi.fi > Palvelut > Liikuntapalvelut > Yhdistysten toiminta > Urheiluseurat.

Kysy tietoja urheilumahdollisuuksista myös vapaa-aikapalvelukeskuksesta.

Vapaa-aikapalvelukeskus
Joukolankatu 15 (uimahalli), 74120 Iisalmi
Puh. 017 272 3257

Uinti
Iisalmessa toimii Iisalmen uimahalli, josta löytyy uimahallin lisäksi kuntosalipalvelut. Uimahalli löytyy osoitteesta Joukolankatu 15.

Iisalmesta löytyy myös 4 uimarantaa. Uimarantojen sijainti löytyy kartalta osoitteesta www.iisalmi.fi > Liikunta ja nuoriso > Liikuntapaikat ja tilat > Uimarannat (kartalla).

11.3 KULTTUURI

KIRJASTO
Kirjastosta voit lainata kirjastokortilla kirjoja ja lehtiä ilmaiseksi. Lainaamasi aineisto pitää palauttaa takaisin tai siitä peritään myöhästymismaksu. Kirjastokortin voi saada kaikki Suomessa asuvat esittämällä henkilöllisyystodistuksen. Iisalmen kirjastosta löydät kirjoja ja lehtiä eri kielillä. Lisäksi voit tilata kirjoja kaukolainana muista kirjastoista, kysy hinnastoa kirjastolta.

Iisalmen kaupunginkirjasto
Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
Neuvonta puh. 017 272 3500
Kirjasto avoinna: ma- to 10.00–19.00
pe 10.00–17.00
la 10.00–15.00
su suljettu
www.iisalmi.fi > Palvelut > Kulttuuripalvelut > Kirjasto

Osoitteesta www.lib.hel.fi/fi-FI/ulkomaalais-kirjasto/esitteet/ löytyy yleinen esite kirjastojen toimintaperiaatteista 16 kielellä.

IISALMEN KANSALAISOPISTO
Iisalmen kansalaisopistossa on suuri valikoima erilaisia kursseja aikuisille, lapsille ja nuorille. Siellä voi opiskella kieliä, esimerkiksi suomen kieltä (ks. suomen kielen opiskelu s. 11), liikuntaa, musiikkia, kädentaitoja ja kuvataidetta. Joka syksy ja kevät saat kotiisi kansalaisopiston esitteen, jossa on kerrottu kaikista kursseista.

Iisalmen kansalaisopisto
Kulttuurikeskus
Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
Puh. 017 272 3370
www.iisalmi.fi > Koulutus > Kansalaisopisto

IISALMEN KULTTUURIKESKUS
Kulttuurikeskuksessa järjestetään konsertteja, näyttelyitä, seminaareja ja teatterierityksiä. Kulttuurikeskuksessa sijaitsevat myös mm. kirjasto, kansalaisopisto, Kuopion kesäyliopisto, Ylä-Savon musiikkiopisto, Iisalmen luontomuseo ja Underground Photo Gallery.

Iisalmen kulttuurikeskus
Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
Puh. 017 272 3600
www.iisalmi.fi > Palvelut > Kulttuuripalvelut > Kulttuurikeskus

Iisalmessa maahanmuuttajille

12 Seurakuntatoiminta

suunnattua toimintaa järjestävät mm. Iisalmen evankelis-luterilainen seurankunta sekä Iisalmen ortodoksinen seurakunta.

Maahanmuuttajat ovat tervetulleita kaikkeen Iisalmen evankelis-luterilaisen seurakunnan järjestämään toimintaan. Tutustu toimintaan nettisivuilla www.iisalmenseurakunta.fi

IISALMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN SEURAKUNTA
Ilvolankatu 14 B, 74100 Iisalmi
Puh. 017 833 51
www.iisalmenseurakunta.fi

Evankelis-luterilaisen seurakunnan ylläpitämässä kaikille avoimessa kohtaamispaikka Porstuassa on mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin ja järjestää toimintaa myös maahanmuuttajille.

Kohtaamispaikka Porstua
Savonkatu 22, 74100 Iisalmi
www.porstuaan.fi

IISALMEN ORTODOKSINEN SEURAKUNTA

Iisalmen ortodoksinen seurakunta järjestää kerran kuukaudessa maahanmuuttajailtoja. Seuraa ilmoituksia Iisalmen Sanomista.

Iisalmen Ortodoksinen Seurakunta
Kirkkopuistonkatu 28, 74100 Iisalmi
Puh. 017 817 441
http://www.ort.fi/fi/kirkko_palvelee/srk/iisalmi/index.php

Iisalmen Ortodoksinen seurakuntasali
Puh. 040 1789 352

LÄMPIMÄSTI TERVETULOA YLÄ-SAVON SYDÄMEEN!

Kansainvälistyminen on tämän päivän todellisuutta. Eri kansallisuuksien edustajat, uudet asukkaamme, tuovat mukanaan piristävän ja tervetulleen sykäyksen arkiseen elämäämme.

Tämän käytännön oppaan avulla toivon, että helpotamme maahanmuuttajien kotoutumista ja tarjoamme ratkaisuja arjen ongelmiin. Toivotan samalla teidät kaikki lämpimästi tervetulleeksi kaupunkiimme, toivottavasti viihdytte Iisalmessa!

Lisätietoja kaupungistamme ja sen palveluista saatte internet-sivuiltamme www.iisalmi.fi

Tervetulotoivotuksin

Martti Harju
kaupunginjohtaja

